

بسم الله الرحمن الرحيم

عنوان:

نقش طلاب در مقابله و پیشگیری از مصرف گرای

در حوزه اجتماع و خانواده

استاد راهنما:

خانم طیبہ یوسفی

گردآورندگان:

سمانه شفیعی فر، زهرا حسنی، زینب سیدالی

نسرين آخوندى، نرجس آخوندى،

حوزه علمیه فاطمیه (سلام الله علیها) نهبندان

چکیده:

موضوع این پژوهش مربوط به مصرف گرایی در جامعه امروزی و وظیفه ی طلبه ها و روحانیت به عنوان مبلغ دین در قبال این زائده اجتماعی است. مسأله اسراف مصرف گرایی از مفاهیم و گزاره های مورد اهتمام دین مبین اسلام است که در آیات قرآنی و روایات اهل بیت(ع) بر روی این دو موضوع تأکیدات فراوان صورت گرفته است با بیان عوامل مصرف گرایی و اراده راهکار مناسب از طرف طلاب درصددیم تا اسراف را که وسیله ای برای تسلط غرب بر جامعه می شود از جامعه ریشه کن کنیم. لذا در این پژوهش تلاش شده تا از زوایای مختلفی به موضوع توجه شود. زوایایی چون: آثار این پدیده در خانواده، فرهنگ ، روش زندگی بزرگان دین، تأثیر ساده زیستی و عواملی که باعث افزایش آن می شود و

این پژوهش به صورت کتابخانه ای جمع آوری شده است. از دستاوردهای این تحقیق می توان اشاره به نقش مفید یا مخرب طلاب در این باب و به رخ کشیدن آثار مخرب این پدیده در جزء جزء روابط اجتماعی انسان داشت.

کلید واژه ها: طلاب، مبارزه، مصرف گرایی، اجتماع، خانواده.

مقدمه:	۶
فصل اول: مبانی و مفاهیم	۸
مفهوم شناسی	۹
الف) خانواده	۹
ب) مصرف	۱۱
ج) اسراف	۱۳
۱. جایگاه مصرف در خانواده	۱۳
۲. سفارشات اسلام درباره مصرف	۱۵
د) نقش مساجد، طلاب و ائمه جماعات	۱۶
فصل دوم: عوامل ایجاد مصرف کاذب در حوزه اجتماع و خانواده	۱۸
نسبی بودن مفهوم اسراف	۱۹
عوامل و ریشه های مصارف کاذب یا اسراف	۱۹
ب: عوامل بیرونی	۲۶
فصل سوم: راهکارهای مقابله با مصرف گرایی کاذب و نقش طلبه در آن	۳۲
الف) آشنایی و دادن بینش صحیح درباره پیامدهای مصارف کاذب	۳۳
۱. نابودی منابع مادی و معنوی	۳۴
۲. ارتکاب گناه	۳۴
۳. نابودی زمینه رشد و هدایت	۳۴

۴. خشم خداوند ۳۵
- ب) تقویت ایمان و ارزش های اخلاقی ۳۵
۱. یاد خدا و انجام واجبات و مستحبات ۳۵
۲. اندیشیدن و کسب معرفت بیشتر ۳۶
۳. خودسازی ۳۶
- ج) معرفی الگوهای صرفه جویی و قناعت ۳۷
- قناعت ۳۷
- نتیجه گیری: ۴۱
- منابع و مآخذ ۴۲

ای سلمان! خداوند بزرگ، لباسهای زینتی و تخته‌های طلایی را برای ما در روز قیامت ذخیره فرموده‌است.

حضرت زهرا (سلام الله علیها) سپس به خدمت پدر رفت و شگفتی سلمان را مطرح کرد و فرمود: «ای رسول خدا، سلمان از سادگی لباسم تعجب نمود، سوگند به خدای یکه تو را مبعوث فرمود، مدت پنج سال است فرش خانه‌ی ما پوست گوسفندی است که روزها بر روی آن شترمان علف می‌خورد و شبها بر روی آن می‌خوابیم و بالش ما چرمی است که از لیف خرما پُر شده است».^۲

با مطالعه‌ی زندگانی بزرگان و عالمان دین متوجه می‌شویم که آنها چقدر به ساده زیستی و دوری از تجمل‌گرایی اهمیت می‌دهند. مانند حضرت زهرا (سلام الله علیها) که دختر رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) و همسر امیرالمؤمنین (علیه السلام) بود و با این که در توانشان بود که از بهترین‌ها استفاده کنند اما باز هم قناعت و ساده زیستی پیشه می‌کردند و همراه با گروه ضعیف جامعه قرار می‌گرفتند چون لذت عبادت خداوند و انفاق در راه خداوند برایشان شیرین‌تر از لذت‌های دنیا بود. ایشان سختی این دنیا را بر حلاوت و راحتی آخرت ترجیح می‌دادند.

هم چنین با مطالعه‌ی زندگی امام خمینی (رحمه الله علیه) متوجه می‌شویم که ایشان چقدر به ساده زیستی و پرهیز از اسراف توجه و تأکید می‌کردند. آیت الله مرتضی بنی فضل نقل میکنند: امام همیشه لباسهای تمیز بود. لباسهای آخوندی (قبا) چون زیاد پوشیده و شسته می‌شود معمولاً یقه اش زود پاره می‌شود. ما که پای درس امام حاضرمی شدیم مشاهده می‌کردیم یقه‌ی قبای ایشان معمولاً وصله داشت که حاکی از قناعت ایشان بود.^۳

^۱. کارکردهای زن در خانه و خانواده، ص ۱۰۹.

^۲. همان، ص ۱۱۱.

^۳. درسهایی از امام (رحمه الله) قناعت و ساده زیستی، ص ۱۱۰.

خیرنگار یک روزنامه فرانسوی بیان می کند: ناهار امام یک غذای ایرانی به اسم آبگوشت بود و این همان غذایی بود که در آن روز ظهر دیگران هم از آن استفاده میکردند، آیت الله خمینی بر سفرهای که به غیر از ایشان همسر، پسر، عروس و نوههایشان بودند، نشسته و بعد از بر زبان آوردن نام خدا مقدار کمی غذا خوردند. مدت ناهار خوردن ایشان دقیقاً هفت دقیقه و چهل ثانیه بود و بعد بلا فاصله به اتاق کارشان رفتند. من دو سال پیش یکبار موفق شدم ناهار خوردن «پاپ» را هم به چشم ببینم، مجموعه غذاهایی را که برای ایشان تدارک دیده بودند بر روی میزی به طول ۱۲ متر و به عرض ۲.۵ متر چیده شده بود. هیچ نوع غذای ایتالیایی نبود که بر روی این میز نباشد.

نتیجه گیری:

برداشتی که می توان از این تحقیق داشت این است تجمل گرایی و اشراف گری هیچ سودی جز ضرر مادی و معنوی ندارد. نیازهای انسان دو گونه است: نیازهای اولی و ثانوی.

نیازهای ابتدایی برای همه مشترک اند. اما نیازهای ثانوی باتوجه به پیشرفت جوامع برای انسان بوجود می آیند که برخی از این نیازها ضروری اند و باعث می شوند که رفاه و زندگی انسان تأمین شود. اما تجمل گرایی نه تنها باعث رفاه زندگی انسان نخواهد شد بلکه آرامش را از زندگی انسان می برد.

وظیفه طلبه ها به عنوان حافظان فرهنگی مقابله با این زایده اجتماعی است. مقابله با شکاف اجتماعی مصرف زدگی و مسابقه به رخ کشیدن تا آدمیان بدانند که ارزش آدمی به ثروت مادی نیست بلکه انسانیت اوست.

پول داشتن و زندگی کردن با لوازم نوخوب است اما هدف و مقصد نیست.

منابع و مأخذ

قران کریم

نهج البلاغه

۱. آمدی، غرالحکم و دررالکلم، ج ۱، فصل اول، ص ۲۹، حدیث ۸۶۹.
۲. جمعی از پژوهشگران زیر نظر شاهرودی، سید محمود هاشمی، فرهنگ فقه مطابق مذهب اهل بیت علیهم السلام، چاپ اول، قم، مؤسسه دائرة المعارف فقه اسلامی بر مذهب اهل بیت علیهم السلام، ۱۴۲۶ هـ ق، ج ۱، ص ۴۷۹.
۳. درسهایی از امام (رحمه الله) قناعت و ساده زیستی، ص ۱۱۰.
۴. سایت رهبری از پیام های نوروزی مقام رهبری، سال ۱۳۸۸.
۵. سعادت مند، رسول، درسهایی از امام: قناعت و ساده زیستی، چاپ دوم، قم: انتشارات تسنیم، ۱۳۸۹، ص ۱۳۵.
۶. عاملی، وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۱۹.
۷. علی بن محمد لیثی واسطی، عیون الحکم والمواظ، ص ۳۹.
۸. غلام جمشیدی، محمد صادق، اسراف در قرآن و حدیث، ص ۲۲۸.
۹. کاشانی، ملا محسن فیض، تفسیر الصافی، ج ۲، ص ۳۱، ذیل آیه ۳۳ سوره مائده.
۱۰. کلینی، کافی، ج ۵، ص ۶۵، ح ۱.
۱۱. مجلسی، محمدباقر، بحار الانوار، ج ۱۷، ص ۲۱۷.
۱۲. مؤسسه فرهنگی قدر ولایت، کارکردهای زن در خانه و خانواده، ص ۸۰.

۱۳. موسوی همدانی سید محمد باقر، ترجمه تفسیر المیزان، چاپ پنجم، قم، دفتر انتشارات اسلامی

جامعه‌ی مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۳۷۴ ش، ج ۱۳، ص ۱۱۲